

Po žygių į urvus pasaulis sušvinta naujomis spalvomis

DALIA MUSTEIKYTĖ

„LIETUVOS RYTAS“ KORESPONDENTĖ

Aštrių įspūdžių ieško po žeme

Vieni žmonės gauna aštrių pojūčių kopdami į kalnus, o Lentvaryje gyvenantys Irena ir Aidas Gudaitčiai jų ieško po žeme.

Jau daug metų šių sutuoktinių pomėgis yra speleologija – mokslas, tiriantis urvus, jų augalus, uolienas, vandenį.

Prieš tris savaites Irena padarė tai, ko iki tol nepavyko nė vieni Lietuvos speleologai.

Ji Kaukaze nusileido į 980 metrų gylį Iljuchinskajos urve ir pagerino jai pačiai priklausančią Lietuvos moterų nusileidimo gilyn rekordą.

Bendrovės „Siemens“ personalo vadovė dirbanti 31 metų I. Gudaitienė iš ekspedicijos grįžo nepatyrusi traumų ir kupina neblėstančių įspūdžių.

Mažiau pasisekė praėjusią savaitę kitame urve netoli Iljuchinskajos dirbusiam tarptautinės speleologų grupės nariui – jis nukrito ir susižeidė.

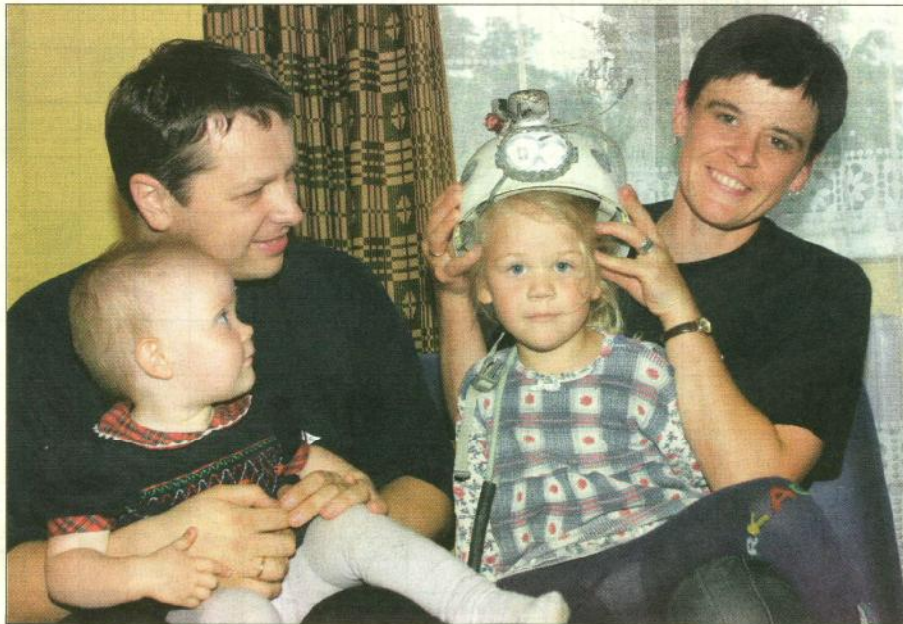
Bet tokios nelaimės neatbaudo speleologų nuo jų pomėgio.

„Tai – lyg alpinizmas. Tik reikia ne kopti aukštyn, o leistis žemyn. Tai, ką alpinistai reiškia įkopti į aukščiausią pasaulio viršūnę Everestą, speleologai – įlįsti į giliausią urvą“, – sakė Aplinkos ministerijos informacijos valdymo skyriaus vedėjas A. Gudaitis.

Studentus suartino pomėgis

Prieš dešimt metų Ireną ir Aidą suvedė domėjimasis urvais.

A. Gudaitis tėvas – Kaune gyvenantis žinomas speleologas Vytautas Gudaitis šia veikla dar vaikystėje užkrėtė sūnų ir kitus šeimos narius.

Speleologų Gudaitčių vyresnioji duktė Liepa neabejinga savo tėvų pomėgiui. Keturmetė mergaitė labai mėgsta matuoti motinos šalimą.

R. Jurgaičio nuotr.

Pradėjęs studijuoti Vytauto Didžiojo universitete, A. Gudaitis įsteigė speleologų grupę, į kurią atėjo ir smalsi studentė Irena.

Po trečios bendros ekspedicijos pora susituokė.

„Smagu keliauti drauge, tačiau kelerius metus aš negalėjau to daryti – buvo gimusios dukters“, – pasakojo keturmetė Liepa ir pusantur metų Člę auginanti I. Gudaitienė.

Šį mėnesį su Maskvos speleologų klubu „Sokolniki RUDN“ į ekspediciją Abchazijoje ji vyko be sa-

vo vyro, kuris pasiliko su vaikais namuose.

Ši kelionė – tarsi kompensacija Irenai už po gimdymą namie praleistus metus, kai Aidas į ekspedicijas vykdavo be jos.

Gelmėse tyko netikėtumai

„Iljuchinskajos urvų sistema – sudėtinga, joje gausu įvairių atšakų, vandens pilnų sifonų, už kurių urvas tęsiasi toliau. Daug metų čia ekspedicijos baigdavosi nesėkmėmis, tačiau mums labai pasisekė.

Buvo atrasti nauji perėjimai, įrodantys, kad šį urvą dar reikia ilgai tyrinėti“, – pasakojo I. Gudaitienė.

Du nariai pranėrė vandens pilnų sifonus ir pasiekė 1240 metrų gylį.

Pakeliui vienam jų trūko ausies būgnelis, paskui atkarpoje tarp sifonų sugedo nario kostiumas.

Tada kitas grįžo į stovyklą ir pamėmė atsarginį kostiumą.

Urvu dugną pasiekė tik tai du, o naujus perėjimus surado kiti du žmonės, tačiau nuopelnus dalijasi visi 20 ekspedicijos dalyvių.

Visi dirba tam, kad stipriau siejti priklausomai nuo urvo ir komandos tikslų. Būvimas po žeme – didelis krūvis organizmui, tad kiekviena komanda, atlikusi savo darbą, iškyla į paviršius pailsėti, po to ir vėl leidžiasi žemyn“, – aiškino I. Gudaitienė.

Šioje ekspedicijoje į urvą ji leidosi keturis kartus.

Ilgiausiai po žeme išbuvo penkis paras, kartu su bendrakaičiais nakvodama stovyklose urve.

Miegamaisuose – po kelis

Svarbiausia speleologams – išmokyti naudotis technika, kuri reikalinga lendant į vertikalius urvus. Po to reikia išmokyti po žeme maitintis, apsirengti, kad nesušaltum.

Maistas ekspedicijos dalyviams visada perkamas bendrai, apskaičiuavus, kiek ir ko reikia.

Dažniausiai speleologai urvuose valgo sausą daavinį, užgerdami arbata, kurios išsiverdama ant specialių dujų balionėlių.

Ne tik keliaudami po urvus tyrinėtojai turi laikytis po du ar tris. Jie ir miega sulindę po kelis į vieną miegamaisį – taip šilčiau. Miegoti vienam urve būtų per šalta.

„Jei urvas sausas, nelabai jauti šaltį. Bet kai drėgna, būna daug sunkiau. Iljuchinskajos urve buvo apie 5 laipsnius šilumos, bet maždaug 600 metrų gylyje tekėjo požeminė upė. Dėl to buvo drėgna. Teko eiti ir upės vaga, ir greta jos“, – prisiminė Irena.

Vienintelei grupėje buvusiai lietuvių didelių įspūdžių paliko nuostabūs požeminės upės kriokliai.

Per jų keliamą triukšmą kartais buvo sunku susikalbėti. Vieną vietą, kur upė daro staigų vingį žemyn, speleologai vadina rusiškai – „nezabudka“ (neužmirštuole).

„Ten, kur upė daro staigų vingį žemyn, speleologai vadina rusiškai – „nezabudka“ (neužmirštuole).“

Tenka eiti per akmenis, iš viršaus krinta didžiulė vandens srovė. Jei tik drabužiai prastesni arba yra plyšys, per akimirklą gali permirkti iki paskutinio siūlo“, – pasakojo I. Gudaitienė.

Neslegia uždarytų patalpų baimė

Urvuose speleologai retai pritinga deguonies.

„Urvas – kiauras kaip rėtis iki pat dugno. Per tuos plyšius cirkuliuoja oras.“

Taupydami deguonį kartais nedegame dujų balionų, bet tai būna retokai. Deguonies galima pristigti tarpuose tarp sifonų“, – aiškino 30 metų A. Gudaitis.

Speleologų po žeme nevalgina uždarytų patalpų baimė.

Apie šią baimę, Gudaitčių teigimu, dažnai kalba tie, kurie nesidomi speleologija.

Dažnai po žeme atsiveria futbolo stadiono dydžio erdvės, kuriose žmogus pasijunta it degtuko galvutė.

„Po žeme atsiveria savitas pasaulis. Laikas ten – tarsi sustojęs. Urvuose gyvena gausybė mikroor-

ganizmų, vorų, smulkių vėžiagyvių, bakterijų. Kai kur laikosi kolonijos šikšnosparnių“, – pasakojo Aidas.

Speleologai saugo tyrinėjamus urvus. Jie niekada nelaužo stalaktitų ar stalagmitų, kurie formuojasi milijonus metų.

Žmonės ten nepaliekia šiukšlių, net išmatas stengiasi nuplauti stipria požeminės upės srove.

Į pasaulį – kitomis akimis

Leidžiantis į urvus, svarbu apgalvoti našatį ir nepaimti nė vieno nereikalingo daikto.

Speleologai vilki specialią aprangą, kuri drėgmę ir prakaitą išstumia toliau nuo kūno.

Po žeme dažnai nebūna sąlygų nusiprausti.

„Kai esant didelei drėgmei pat būna keletą dienų vilkėdamas tamsūs drabužiai, imi labai stipriai „kvepėti“ savimi.“

Užtat iškilęs į paviršius ilgai mėgaujiesi gaiviu oru.

Po žeme atsikratyti kompleksų. Nukrito maisto kąsnis ant žemės – pakeli ir suvalgai. Nori šlapintis – nekreipi dėmesio, kad kas nors pamatys ar išgirs. Ten tai nesvarbu“, – aiškino jau daugelį metų urvais besidomintis vyras.

„Urvė tarsi išsivalai, geriau pažįsti save. Ten turi vienintelį tikslą – išgyventi.“

Iškopęs iš urvo, kurį laiką negali atsigerėti pasaulio grožiu, kuri, nepabuvęs tamsoje, nebepastebi.

Jei atrandi naują urvo dalį, užplūsta nuostabus jausmas – atradimo džiaugsmas“, – kelionių po žeme privalumus vardijo Irena.

Tenka daug ko atsikvyni

Speleologija – nepigus malonumas. Būna žiauriai karšta apranga, įranga. Metras ekspedicijoms reikalingos virvės kainą – 4 litai, o jos reikia šitų kilometrų.

„Mūsų pomėgiui reikia laiko ir lėšų. Gal galėtume gyventi geriau, rengtis gražiau, tačiau speleologija mums – didžiulis malonumas.“

Galbūt dėl to dažnai šeimomis speleologai keliauja į urvus. Juk žmogus iš šalies to nesuprastu“, – svarstė I. Gudaitienė.

Vyresnioji Gudaitčių duktė Liepa, regis, pasuks tėvų pėdomis.

Mergaitė labai mėgsta laipioti durų stalakte įtaisais specialiais kabliais.

„Urvė lyg išsivalai, geriau pažįsti save. Ten turi vienintelį tikslą – išgyventi.“

iki

Ypač patraukli kaina

iki

parduotuvėse

PROMO